

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Antonii Mariae Gratiani A Burgo S. Sepulchri Episcopi Amerini De Vita Joannis Francisci Commendoni Cardinalis Libri Quatuor

Graziani, Antonio Maria

Parisiis, 1669

Cap. IX. De nova legatione, & profectioe ejus in Poloniam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9616

*De nova legatione, & profectioe ejus
in Poloniam.*

CAPUT IX.

CAUSA properandi in Poloniam Commendonon fuit, quòd & rumor in dies percrebrescebat, & multorum afferebantur litteræ, Augustum Regem veteri suâ repudiandæ vxoris cupidine agitatam nova per hæreticos moliri consilia, nobilem puellam insigni formâ è sororis gynæceo abductam seposuisse, & per absentiam vxoris liberiùs jam novo conjugio viam sternere. Nam Regina, vt suprâ demonstratum à nobis est, cùm nullis precibus suis, suorùmque impetrare à viro potuisset, vt in domum, conjugalemque convictum reciperetur, pertasa contumeliæ excesserat Regno, seque in Austriam ad Maximilianum, fratresque contulerat, atque Lintzii in fraternæ ditionis oppido, cultu modico, & paulò supra privatæ vitæ modum agebat, cùm præsentis mœrore, ac sollicitudine afflictâ, tum anxia futuri, nec effrænata Regis cupiditatis, nec eorum quæ tum maximè moliretur, ignara. Cùm secundo Istro navigans Viennam descenderet Commendonus, Lintziùmque visendi causâ Reginam appulisset; (est enim in ripa fluminis situm) illa multis cum lacrymis, precibusque se ei, famam, salutemque suam commendaverat, quæ-

O o

que de novis Regis adversum se machinationibus cognoverat, edocuerat. Quidam studio assentandi, seque in Regis gratiam insinuandi, sopitam spem ejus exsuscitaverant iterum, & cui rei vehementer Commendonus se semper objecerat, eò adduxerant, ut & litteras ad Pontificem Maximum tentandi causam animum ejus daret, & litteras secuturi mox Legati fuerint, qui sterilitatem Reginae, inopiam liberorum, necessitates Regni, populorum studia, precésque afferentes, dirimi matrimonium postularent. Profectus igitur Commendonus ad v. Kal. Decemb. maxime saevo anni tempore, agrè superatis nivibus, quae in frigidissimis regionibus omnia tenebant, in Poloniam pervenit. Et quanquam multi Principum ex veteri amicitia affines illi testandae benevolentiae, atque officii causam praesto fuerunt, à quibus pleraque de praesenti statu rerum accepit; tamen antequam pergeret ad Regem, qui Varsoviae in Regno erat, substitit apud Petricoviam, simul corporibus suo, suorumque ex longinqui, maximeque incommodi itineris labore reficiendis; simul quò certiùs omnia exploraret, omniumque gnarus in Regiam veniret. Interea qui salutem Regi, adventumque suum nunciarem, multaque, quae antè statuenda, praeparandaque erant, curarem, Varsoviae me antecedere iussit. Omnibus demum satis exploratis, comparatisque, ipse aliquot post dies advenit omnibus honoribus, qui deberi ejus fastigii viro videbantur,

ms. fines

acceptus, cultusque cum à Rege ipso, tum à Principibus gentis. Et Rex quidem quamvis ex recenti morbo infirmus, & podagræ doloribus ægrè pedibus consistens, tamen intranti Regiam scipione nixus per scalarum gradus occurrit, comiterque congressus, ei latere dextero honoris gratiâ cessit, atque inde quoties aut in Regia, aut in templo congressi sunt, semper eum supra se collocavit. Jam antè ad primos adventantis ejus nuncios constituerat Rex cœptis de divortio consiliis tantisper, dum adesset Commendonus, abstinere, atque omnem rei mentionem opprimere, satius ratus, quia non diu moraturus in Regno credebatur, discessum ejus opperiri, expertus antea quàm cum acri matrimonii propugnatore res sibi futura esset. Et tum implicitus amore vulgaris scorti, faciliùs novarum nuptiarum dilationem erat toleraturus, & affectâ valetudine, in ægro, & vitiatto corpore etiam cupiditates animi languidiùs commovebantur. Sed Commendonus rem in præcipiti cernens; quippe designatos Legatos, qui Romam mitterentur, Cæsarem ipsum, ne adversaretur, lactatum spe oblatâ vnum è liberis ejus adoptandi, præparatos hæreticos, totam denique rem, ut usus posceret, instructam, compositamque esse, nihil sibi statuit dissimulandum, ac tempore apto ingressus, quæ rumoribus differrentur, quæque ad se multi detulissent, Regi ostendit, eademque illa, quæ aliquot antè annis apud eum de matrimonii jure, ac sanctitate differuerat, re-

petiit, ac frustra adiri Pontificem, frustra vias, rationesque exquiri in re, quæ humanâ ope expediri non posset, monuit; nec mortalium quemquam libentius, studiosiusque navaturum ei operam fuisse, nisi res esset hujusmodi, quæ exitum habere nullum posset; & ipsum, licet multas gentes, populosque imperio suo contineret, meminisse tamen debere, se hominem esse, & Reges humanis fortasse legibus exsolui posse, at divinis jussis perinde ac reliquos mortales teneri. Proinde liberaret animum suum, cogitationemque, cui par non esset, & quâ in nullam spem dies, noctesque nequicquam cruciaretur, aliquando abjiceret. Ac Rex quidem ea negans vera esse, quæ de Legatis, deque adoptione circumferrentur, rumorem omnem ex suorum ait studio ortum, à quibus ipse assidue sollicitaretur, ut liberorum procreandorum curam susciperet; iis se dare verba, eorumque solari desideria sæpè cogi. Cæterum sibi in animo esse infelicitatem suam patientiâ vincere, quando solus eâ miseriam premeretur, quæ remedii expertus esset. Apparebat neutrum his contentum fore, quæ dicebantur, ni rem haud dubiè in publicum malum erupturam discussisset tandem Deus, illis ipsis fortè diebus allato nuncio, Reginam mortem obiisse, quam curis, ac dolore fessam, cujus vindex existeret nemo, repentinus morbus oppressit. Tum Rex atrata in veste, maximèque pannosa ingentem luctum præferens prodiit, & apud ipsum Com-

mendonum fœminæ probitatem, innocentiamque testatus, etiam fortunam ejus, quam ipse fecisset, profusis lacrymis est miseratus; quas tamen lacrymas nemo erat, qui veras putaret. Cui enim credibile videretur, quam nuper non contentus conjugali toro, domo, Regno exegisse, ipso quoque matrimonio dejicere, vel vitæ suæ, Regni que discrimine moliebatur, ejus extinctæ desiderio commoveri? At ipse & nuncium mortis, & funeris diem non mœrore solùm, ac lugubri cultu, sed propè muliebri fletu est profecutus; & quod haud minùs mirere, nulla jam ampliùs tum ab ipso, tum ab suis audita novarum nuptiarum mentio est, nulla procreandorum liberorum, nulla firmandi in familia Regnum, quæ antea alternis propè verbis jactabantur: sive concubinæ, quam nuper in Regiam transfulerat, blanditiis delinitum, ejusque amori deditum novi conjugii pœnitere cœperat: sive hoc inest humano ingenio vitium, vt ad vetita impotenti impetu feratur, eadem adepta contemnat.

Actio cum Rege, & Polonis de fœdere.

C A P U T X.

DE Turcico bello, deque jungendis adversus eam gentem armis egit vehementer cum Rege Commendonus, multaque quæ apta

O o iij